

Politikerne må klargjøre odelsloven

I Skjelstadmark i Stjørdal er mange sinn satti i koketter at Statens landbruksforvaltning (SLF) frigjorde gården Ulstad Vestre fra odel, til fordel for bonden på nabogården med et betydelig driftsapparat basert på leiejord.

SLFs avgjørelse er så omstridt, at Landbruks- og matdepartementet har gått til det sjeldne skritt å se nærmere på den. Saken splitter også Senterpartiet helt inn i stortingsgruppa. Mens Per Olaf Lundteigen karakteriserer SLFs avgjørelse som «åpenbar feilaktig», mener Ola Borten Moe at hensynet til aktiv drift må gå foran odel. Hvis ikke vil odelsloven bli et virkemiddel til å konservere og hindre strukturutvikling i landbruket, mener han.

Striden om Ulstad Vestre går helt til kjer- nen av problemene rundt odelsloven. På den ene siden står hensynet til slektas eiendomsrett. På den andre siden står hensynet til et aktivt og lønnsomt jord- bruk. Dette er vanskelige avveininger.

I odelsloven står det at eiendommer over 30 dekar ikke kan frigjøres fra odel, med mindre «det ikkje er tvil om at omsynet til odelsrettshavarane må vike av di eige- domstileigninga inneber ei god driftsmes- sig løysing». I tilfellet Ulstad Vestre kom både kommunen og Fylkesmannen fram til at det hersker tvil om dette, og avslo dermed å odelsfrigjøre gården. SLF kom som kjent til motsatt konklusjon.

Det er en svakhet med odelsloven at dette

Blir avgjørelsen stående, innebærer det i praksis en betydelig svekkelse av odelsinsti- tuttet.

spørsmålet blir gjenstand for skjønn. Det er en oppskrift for vilkårlig behandling. Det er heller ikke klokt at det er land- bruksforvaltningens skjønnsutøvelse som skal sette premissene for innskrenkninger i odelsretten. Dette handler om en gård med 127 dekar dyrka mark, og 1600 dekar produktiv skog. Blir avgjørelsen stående, innebærer det i praksis en betydelig svek- kelse av odelsinstituttet.

Det kan være gode grunner til å innskren- ke odelsretten, slik Borten Moe tar til orde for. Men inngrepet bør ikke tas av byrå- krater, dette fortjener politisk avklaring. Landbruks- og matdepartementet bør derfor omgjøre SLFs vedtak, og deretter sørge for å klargjøre retningslinjene for odelsfrigjøring.

Den raffinerte jentemobbingen

kari.gaasvatn@nationen.no

Det er blitt mer mobbing i skolen, igjen. Og det er blitt mer jentemobbing. Fortsatt er det flest gutter som mobber. Men jentene gjør det mer raffinert, og blir sjeldnere oppdaget. Dette er kommet fram i de siste dagenes mange oppslag om mobbing i avisene.

En av undersøkelsene som er lagt fram, fra Senter for adferdsforskning, viser at det er 10.000 flere som mobbes nå enn for fire år siden. Økningen er på dramatiske 134 prosent. Da kong Harald og statsminister Kjell Magne Bondevik satte fokus på problemet for noen år siden, ble det faktisk mindre mobbing. Det viser at det hjel- per å snakke og være tydelig på at mobbing vil vi ikke ha.

Fagfolk har hver sine forklaringer på mobbing. Professor Erling Roland mener puggeskolen har skylda. Han sier til Dagsavisen at skolen fokuserer så mye på det faglige at det sosiale kommer i andre rekke. Professor Peder Haug skylder på individualiseringen, og på velstandsøkningen, som gjør at det materielle blir viktigere enn det mel- lommenneskelige.

Noen har hevdet at folk blir snillere og mer om- tenksomme på grunn av finanskrisa. I så fall skulle mobbingen nå snart avta. Men det var mobbing også på 1950- og 60-tallet, da vi nesten ikke hadde materielle ting. Og i hvert fall ikke mobil og face- book, to viktige nye mobbearenaer nå.

Det var heller ingen merkeklær, men selv husker jeg at jeg ble mobbet fordi jeg hadde feil type stoff i buksa. Jeg mobbet selv også, da jeg lo av en med- elev som hadde gjort mange skrivefeil. Han var sikkert dyslektiker, noe det var lite snakk om da. Jeg tror vi rettet i hverandres skrivebøker. Lære-

ren som gikk rundt og veiledet, bøyde seg ned til meg og hvisket: Ikke gjør narr av feilene, for da kan han bli lei seg.

Det var meget effektiv opplæring i empati. Jeg ville aldri mer si noe negativt og sårende om noen. Slik kan en observant lærer gjøre veldig mye for å stanse mobbing. Voksne må sette ned foten. Dessverre finnes også lærere som mobber, for å tekkes de kuleste elevene, som ofte leder an i mobbingen.

Men mobbingen er ofte skjult for lærerne. Særlig jentemobbing. Jenter som mobber, framstår ofte utad som flinke, ansvarlige, sjarmerende og po- pulære. De blir likt av læreren, og ingen tror de mobber. Jentene er flinke på subtile teknikker. De kan for eksempel si: Så fin genser du har i dag.

Barna rundt vet at de mener det motsatte. Men ikke de voksne som tilfeldigvis hører på. Jenter er flinke med blikk, rykter, baksnakking, utfrysing, manipulasjon og sosiale spill.

Det er nedslående opplysninger om jentemob- bing som kommer fram i forbindelse med boka «Bitsching» de to journalistene Liv Skotheim og Anna Holm Vågsland utgir. En av ti jenter mob- bes i det skjulte. Mange får hele skoletida ødelagt, og bærer på smerte langt inn i voksenlivet.

Det mest skuffende er at den raffinerte mobbingen er knyttet til en jentekultur med et sterkt kjønns- rollepreg. På 1970-tallet var mange av oss opptatt av å motbevise påstanden om at kvinne er kvinne verst. Kvinner skulle bakke hverandre opp og væ- re solidariske og støttende, uavhengig av ståsted i samfunnet, utseende og alder.

Vi tenkte at kvinner som kan forsørge seg selv, ikke trenger å bruke manipulering som strategi, og så for oss en ny generasjon med selvstendige, ærlige, tolerante og rause kvinner. Som skulle bli mødre til like tolerante og rause småjenter. Der- for er det så nedslående å lese – 40 år seinere – at jenter særlig blir straffet for å tøye grensene for kjønnsrollen.

En jente skal, slik Holm og Skogheim beskriver det i Aftenposten, være snill, men ikke for snill. Vakker, men ikke for pen. Tynn, men ikke anorek-

JENTER MOBBER JENTER: «Jenteloven» er en stram linje. FOTO: COLOURBOX

På 1970-tallet var mange av oss opptatt av å motbevise påstanden om at kvinne er kvinne verst.

tisk. Smart, men ikke Einstein. «Jenteloven» er en tynn line å balansere på.

I Dagbladet forteller en kvinne om hvordan hun ble mobbet for å være stygg og se ut som en mann. Hun fikk trusler om at hun ikke burde være til.

De finnes sikkert jentekulturer som ikke er slik. Men historiene som nå fortelles, viser at mange jenter bedriver psykisk terror, og driver andre jenter til sykdom, fravær og noen ganger selv- mord. Det som er kommet fram de siste dagene, viser at mye gjenstår i analyse av kvinneverdenen.

Mange slutter å mobbe når de blir «store». Mens andre tar med seg inn i arbeidslivet de samme mønstre som de utviklet i skolegården som del av en maktstrategi. Også på voksnes arbeidsplasser er noen eksperter på subtile krenkelsler. Det skal lite til for å skyve en kollega ut i kulde og ensomhet. Litt hvisking og tisking, en samtale som stopper opp, himling med øynene, informasjon som holdes tilbake, antydninger om samarbeidsproblemer.

Slik blir det en vond sirkel. Mobbing i skolen er et speilbilde av voksnes mobbing. Og omvendt. Men det er den voksne generasjon som må bryte den vonde sirkelen.

Kari Gåsvatn er kommentator i Nationen